

שתי תופעות טקטיות מענינות בלטו עם מוצאי יום 21.9 בקטע המרכזי-המזרחי של הגזרה, ב"מישור-האגמים", העמיקו הבריטים את חזיתם — במידה רבה תודות לכך שהדיביזיה הגרמנית הניחה כי אזור זה כה נוח לחסימה עד שאין לחשוש לו במיוחד. בקצה-המערב נמצאו יחידות הבריגדה הקנדית בהתקדמות על-פני שטח-ערבה מובהק — ובכ"ז נתקשה סיור-האוויר של המגינים לאמוד את עצמתן.

מענין הוא כי בידי מערך-הכוחות הדני המגויס, כולל יחידות "משמר-הארץ" המקומיות, לא עלה למנוע את החבלנים מלמלא משימותיהם; ולא זו בלבד, אלא שהללו הצליחו אפילו "למשוך" תעודות סודיות-ביותר ממפקדה של בריגדה דנית! ההצנחה העיקרית נתבצעה (עם חציית "קו-הגבול" בדרום ע"י הגייסות-ה"כתומים") באזור גטורף שמצפון לתעלת-קיל. בשני גלים הוטלו שם עיקרה של בריגדה-הצנחנים העצמאית ה-16 הבריטית וציודה, משלושים מטוסי-תובלה גדולים ארבעה מנועיים. על אף הרוח, שמהירותה הגיעה ל-9 מטר לשנייה, ביצעו היחידות המוכחרות את הצניחה בדיוק מעולה. בדוחק עברו 30 דקה — והיחידות שהונחתו עברו ונשקו, היו כבר ערוכות להגנה. המבחן הטכני עבר בהצלחה גמורה. תוצאת המבחן האופרטיבי היתה תלויה מעתה במשחק-הגומלין של שלושת הכוחות: המוצנח, המושט והיבשתי.

הנחיתה המושטת. יום ע + 1

עם שחרו של יום הע+1 (22.9.60) בוצעה ע"י הצד-התוקף פעולה אשר הונח לגביה מראש כי הצלחתה או כשלונה יקבעו בהרבה את מהלכה של ה"מלחמה" בגזרה זו. המשימה האופרטיבית העיקרית שהוטלה מלכתחילה על ה"צד הכתום" היתה לחדור עד ל"תעלת-שני-הימים" (תעלת-קיל), להקים "ראשי-גשר" מעבר לה — ואח"כ להבקיע, באמצעות עוצבות-שריון שתועברנה אל מעבר לתעלה, אל חוף עומקה של יוטלנד, בדרך אל מיצרי-הים הטבעיים (קטגאט, סקאגראק והבלטים), אותם מיצריים המהוים את המוצא מהים-הבלטי אל הים-הצפוני ומרחבי האוקינוס, ואשר קשה הרבה יותר לסתמם — למשל, ע"י הפצצה גרעינית — למעבר צוללות מאשר את תעלת-קיל המלאכותית והצרה. לשם הצלחת משימה זו, היה חיוני לעצב ולחזק בהקדם את "המתחם" המוקם מצפון לתעלה ע"י הצנחנים במגמה הכפולה: הן ל"המנעת" התגבורות והן ללחץ ישיר מעורף על מערך-ההגנה של התעלה.

יתכן מאוד שהיו שיקולים מבצעיים ממשיים לכך שתגבור מתחם-מתהווה זה בעורף היריב בוצע הפעם לא ע"י כוחות מוטטים נוספים. אולי חסרו התנאים להקמת "ראשי-גשר אוירי"

(* בשל הענין הרב שבתיאורו המלא של התרגיל-המושט — אשר הגו מפורט מכדי שאפשר יהיה לתמו במסגרת סקירה זו — יתפרסם הוא לחוד, באחת החוברות הקרובות של "מערכות" — המער.

אמתי — דהיינו, לא היתה אפשרות להבטיח שדה-תעופה מתאים. אך ניתן יותר לשער כי לא נעדר כאן גם החשבון ה"תרגילי", השאיפה לתמרון "טריפיבי". על כל פנים התפקיד הוטל על הצות האמפיבי: משחתות גרמניות, לליווי הנחתות ולמתן אש-מסייעת לנחתים — וגדוד-מושט-מוגבר בריטי (גדוד-רגלים מובחר) בצירוף יחידות-משנה מ"רגימנט-מוצנח-קל" של הארטילריה-המלכותית, החמושות בהוביצר-המעמס החדש בן 105 מ"מ — מגדוד-שריון של טנקי "צנטוריון" בני 50 טון (9 טנקים) — ומיחידת-הנדסה. הנחיתה, שנתבצעה מהנחתות בסירות-סער וברכב-מנועי אמפיבי (duk) קיבלה חיפוי גם מתותחי המשחתות וגם מטייסות מפציצי-קרוב — וכן ממטילי-הרקטות הרב-קניים שעל כלי-השיט הקטנים יותר (*).

מבחינה טכנית הוכרזה הנחיתה כמוצלחת (אם גם לא בכל התנהלה בתנאים מציאותיים ממש; כך, למשל, לא נשמר ה"ריווח האטומי" בין הספינות בשעת מסע ההתקרבות והעליה בחוף). משהתחילו התקפות-הנגד של אוירת הצד ה"כחול" על הכוח-המושט, צוין כושרם של הטייסים הדניים אשר נראו ממש כנוגעים בתרני הספינות המותקפות.

ברם, לנוכח המשך התקדמות הכתומים" במשך ה-22.9, לא יכלה עתודת הצד ה"כחול" לשקוט לגמרי על שמריה — אף כי הנחיתות המוצנחת והמושטת הכבידו עליה את היציאה לאזור החזית — ולפחות הארטילריה-הקורפוסית, שנמצאה עם הדיביזיה הדנית בעתודה, הועברה עתה דרומה, על-פני גשר זמני שהוקם (פיקטיבית) על תעלת-קיל ליד רנדסבורג (בה "נהרס" כזכור גשר-הקבע ע"י טיל קרקע-קרקע). בינתיים נמשכה — תחת לחץ ה"כתומים", המתבלט מדי פעם בקטעי חזית שונים — הנסיגה ההדרגתית צפונה לעבר תעלת-קיל.

הכלי הנ"ט הגדודי "מוכאט" שזה רק הוצנח, על רכבו

צנטוריון עולה מהנחת לחוף.

התקדמות הקנדים במערב, ביום-התרגיל הרא-
שון, שה"כחולים" לא ידעו לעמוד על עצמתה,
התנקמה בהם עתה. בריגדת-השריון ה"כחולה"
הועברה עתה, לשם סיכול המשבר המסתמן,
במסע-יום, מהכנף השמאלי של הדיביזיה לכנף-
הימין שלה. המעניין הוא כי על אף יתרון
היריב באויר, עלה בידי ה"כחולים" לבצע מסע
זה. אך עתה בא לחץ מוגבר בקטע המרכזי-
מזרחי, כלפי צומת-הדרכים העיקרי שבין "שתי
התעלות", נוימינסטר — היעד הטבעי העיקרי
לתוקפים, ו"פקעת-העצבים" הרגישה של ההגנה.
מבקע ה"כתומים" שכוון לכאן נהדף תחילה
דרומה, לעבר ברמשטט; אך הללו זכו בהישג
חלקי בכוחות נישאים-בהליקופטרים, בלכדם גשר
חשוב.

"מירוץ הדדי עם הזמן": מה יושג קודם — כיתור המוצנחים
וחיסולם או פריצה עד לתעלה?

יום ע + 2

סכנה זו לכוח-המוצנח — ולתגבורת המושטת שניסתה
עתה להצטרף אליו — המריצה, כמובן, את מאמצי הדיביזיה
הבריטית לפרוץ אל התעלה — ומאידך-גיסא את עקשנותה
של ההתנגדות הגרמנית. וכך באו הישגים — במקביל —
משני הצדדים. ב־23.9 עלה בידי הדיביזיה הגרמנית —
שפעלה באורח ה"הגנה-הניידת" — וביחוד בידי יחידות-
השריון שלה, לבלום את התקדמות היריב באזור נוימינסטר,
בנצלם את תנאי האזור שאינם נוחים להתקפה. עליידי כך
אובטחו לע"ע הגישות הישירות מדרום-מערב אל העיר קיל
ונמלה.

אך ה"כתומים" ביצעו תנועת-עקיפה עמוקה ממערב —
כנראה על יסוד ההתקדמות הקנדית (ביומיים הקדומים)
וקרבו עתה אל "תעלת-שני-הימים" מדרום, ליד רנדסבורג —
אם כי רק בפלגות לא-גדולות, שעדיין לא נראה גם סיכוי
להגבירן בהקדם מתוך עומק המערך-התוקף. אכן, לסיום
היום השלישי של התמרון כבר עמד שריון בריטי במרחק
3-4 קילומטר בלבד מתעלת-קיל — אשר על גדותיה-ממש
הספיק אז להגיע גדוד-רגלים בריטי, שהוחש לשם בהליקופ-
טרים. וב־בזמן, בקצה-המזרח, קרבו כבר הבריטים אל הפר-
טים שמדרום-מזרח לקיל — אם כי ג"כ בפלגות חלשות
עדיין.

במצב זה פתחה, בבוקרו של 23.9, הדיביזיה הדנית בהתקפה
מכרעת, בשתי בריגדות-מונעות, נגד "ראש-האוויר" ו"ראש-
החוף" שמצפון לתעלה — ובו בזמן תקפום גם כוחות-האוויר.
כן הופעלו נגדם ארבע הנחתות של מטעני-נפץ אטומיים.
שני ה"ראשים" קיבלו בכ"ז בינתיים אספקה נוספת בדרך-
האוויר. עד לסיום התרגיל נמוע מן ה"ראשים" להתחבר —
אך הם טרם הושמדו.

לפי המצב שנסתכם למוצאי 23.9 קרבו ה"כתומים" אל
התעלה במערב ובמזרח — אך טרם נסתמן אצלם ריכוז

עתה החל לראשונה הצד ה"כחול" להפעיל מטעני-נפץ אטו-
מיים-טקטיים. שניים מהם כוונו נגד עורקי-העורף שבעומק
ה"כתומים" (מדרום לקו-הגבול); ובשל עדיפות-האוויר של
ה"כתומים", מצד אחד, והטוח מאידך גיסא, יש להניח
כי שוגרו באמצעות טילי "קורפורל". שני האחרים נורו
(ודאי ע"י "יוחנן הישר") על ריכוזי-הבקעה של ה"כתומים",
שניסו עתה ללפות את נוימינסטר ממזרח: צפון-מזרחית
מזגברג וממזרח לאגס-זארדר הגדול. ואילו ה"כתומים" הפעילו
עתה טיל קרקע-קרקע אטומי נגד יחידות-שריון "כחולות"
בקטע בו נבלמה התקדמותם (צפונית לברמשטט). הרי שעתה
הפך הנשק האטומי שבתמרון מנשק המנעה גם לנשק-הדברה
ופריצה.

*

ברור שבהתפתחות הפעולות שתוארה כאן קבע לא-מעט אופן
תפעולו של השריון. תנאי הגזרה (הצורך בחצית "תעלת"
המבורג-לובק) גזרו מלכתחילה על השריון הבריטי (המחולק
חמ"לא, לפי מבנהו, בין חטיבות-רגלים מוגברות) פיצול
ניכר; והדבר החל להיות מורגש עם הנסיונות להכניע בעד
המערך הגרמני (אף שהיה זה מערך "רווח" למדי), במנעו
מכות-אגרוף מרוכזות ובהכבידו — וזה העיקר — על איגופי-
פריצה עמוקים דרך הרוחים שבמערך-ההגנה הנסוג. מבנה
העוצבות של הצד הגרמני איפשר אמנם תפעול מרוכז של
חטיבת-טנקים — אך נראה כי ההכרח לתמוך בגדודי-רגלים
ע"י הקצאת טנקים, צימק אפשרות זו ושמר על שיווי-המשקל
האופרטיבי בין שני הצדדים; וביחוד — במצב של לחץ על
העורף מצד הכוחות המוצנחים. אך, כאמור, פריצה בריטית —
נמנעה לעת-עתה.

*

מה נתרחס בינתיים בצפון? בפרק-הזמן המקביל עלה בידי
הכוחות הדניים למנוע בעד התחברות בין היחידות המוצנחות
לבין הכוח-המושט, ואף הצליחו לדחוק את הצנחנים, תוך
קרבות גמרצים, דרום-מזרחה, לעבר תעלת-קיל; והדיביזיה
הדנית ה־3 החלה סוגרת עליהם. מעתה התפתח בבירור

נוסף לכך, עלול הוא להימצא פרקיזמן ניכרים אף מחוץ לטוח של אמצעי-סיוע תלולי-מסלול, המצויים בצבאות רבים בדרג החטיבתי. אל נא נשכח כי אופיני במיוחד ליחידות הרגלים-המשוריינים שהן פועלות בעומק שטחי האויב, בהם רב כמובן הנעלם מהידוע-מראש. במקומות כאלה תימצאנה עתודות-הטנקים של האויב; ומסיבה זאת יהיה גדוד הרגלים-המשוריינים, עם המערך הנ"ט הלכוי שלו, טרף נוח ביותר לכל פלוגת טנקים שתופעל נגדו. נוהל-הקרב האופייני ללוחמת הרגלים-המשוריינים מצטיין בקיצורו; והעיקרון הנכון המכון אותו הוא מהירות בכניסה-ללחימה — על חשבון הכנות מנהלתיות, טכניות וטקטיות יסודיות וממורשכות. עקרון פעולה זה מחייב דוקא להגביר את הרגלים-המשוריינים באמצעי-לחימה אורגניים רבי-עצמה — אשר יהוו פיצוי לאותם תנאי לחץ-הזמן שבהם נתונים בדרך כלל גדודי רגלים-משוריינים בהימצאם במצבי קרב. מנסיון הצבאות — ואף מנסיונו הקצר של „מלחמת קדש“ — למדים אנו, כי הימצאות יסוד-מה של טנקים בגדודי רגלים-משוריינים היתה לה תכופות השפעה הרסנית על רוח יחידות האויב.

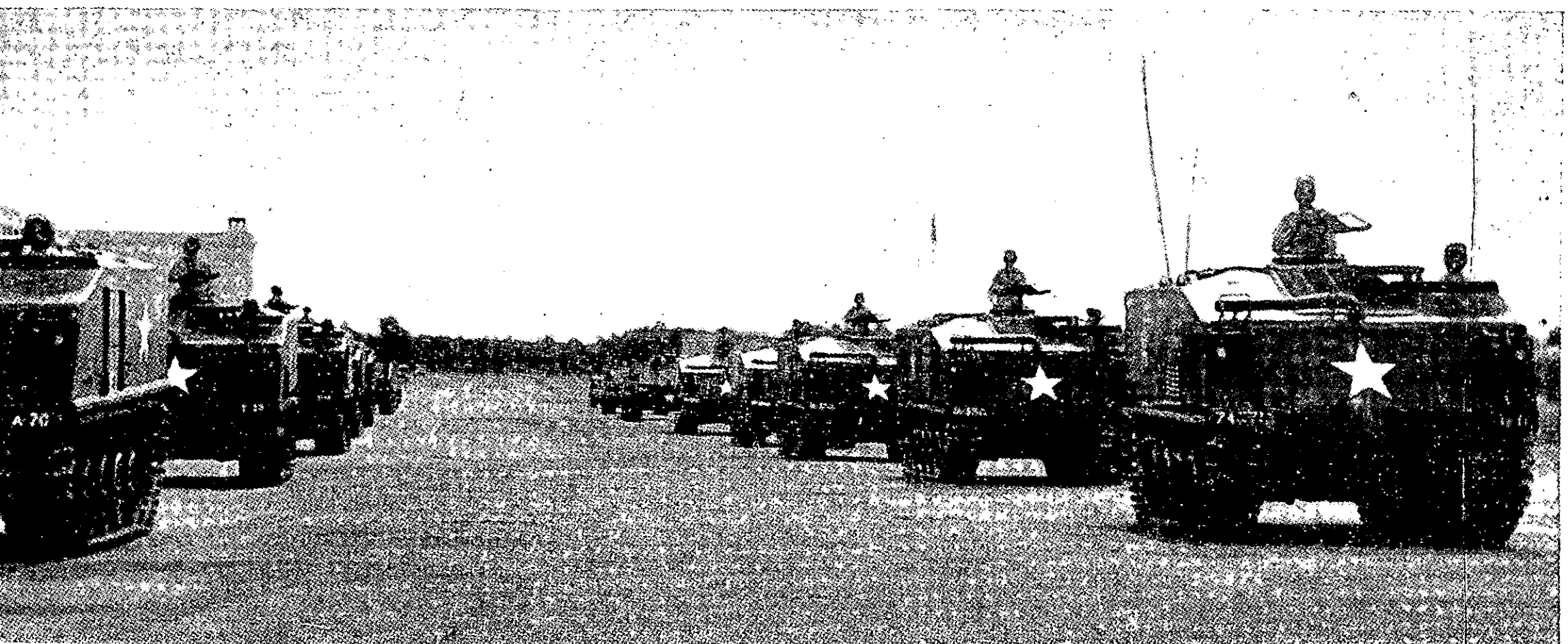
גם במוצבי-הגנה, או בבסיסים מוצקים, תהיה התארגנות הרגלים-המשוריינים לרוב התארגנות חפוזה, תוך מגע עם האויב ובמצבים של אפשרות כי המוצבים או הבסיסים המוצקים יישטפו ע"י שריון אויב. האופיני למצבים כאלה הוא שגדודי הטנקים נמצאים בעתודה בעומק או בתנועות-תמרון באגפים או כ„מלקחיים“ המכוונים כלפי עיקר כוחות-השריון של האויב. לכן, באין אפשרות להיעזר בטנקים מגדודים אלה, אין להעלות על הדעת שהרגלים-המשוריינים יוכלו לבצע את המשימות שצורת-לחימה זו מכתובה להם מבלי שיוגברו באמצעים נ"ט. לנוכח הבעיות המאפיינות את לוחמת גדודי הרגלים-המשוריינים מתבקשת המסקנה כי הצבאות יצטרכו, ברובם, להגביר במידה רבה את המערך

הנ"ט של גדוד כזה; ומאחר שהמסיבות ממילא גורמות לכך, אין-תימה כי בתפעולם הטקטי והמעשי של צבאות כה רבים מפותח מאוד בכוחות-השריון שלהם הנוהג המכונה: „שיתוף-פעולה שריוני“; והוא מתבטא בעיקר בתגבור גדודי רגלים-משוריינים ע"י יסוד מסוים של טנקים.

האמת היא, כי כיום, ברוב הצבאות וברוב המצבים, אין מטילים משימת-קרב ניכרת על גדודי רגלים-משוריינים מבלי להגבירם בטנקים. אבל אם נבחן כיצד, ובאיזו מידה, מגיעים שם הטנקים אל גדודי הרגלים-המשוריינים — נראה שהדרך היא ארוכה, מלאה מכשולים וקשיים וגורמת לכך שלרוב אין הטנקים מגיעים למקום בזמן המתאים ובתנאים טכניים ומנהלתיים שיאפשרו הפעלתם הממושכת במסגרת גדודים אלה. במידה שסיכומי דו"חים וסקירות מתפרסמים ודיוני העתונות הצבאית מאפשרים לעמוד על הסיבות לתור-פעוה זו — הרי הדבר קורה, בדרך כלל לא באשמת מפקדי יחידות הטנקים. התקלות נובעות לרוב מכך שהטנקים מועברים אל גדודי הרגלים-המשוריינים תוך לחץ זמן, או תוך-כדי קרב; כי הרי כל זמן שטרם הוחלט, במיוחד, על הקצאת מספר טנקים מסוים לתגבור יחידת הרגלים-המשוריינים, מקוים העיקרון של ריכוז הטנקים כאגדוף אחד, והוא גורם לשאיפה מתמדת לאגד שוב את הטנקים, לאחר כל משימת-תגבור זמנית, ב„יחידות-האם“ שלהם, בכל הזדמנות שהדבר נראה אפשרי. אלא שריכוז זה של הטנקים מבוצע לפעמים על חשבון כושר-הקרב של גדודי הרגלים-המשוריינים — וביחוד כשהללו נמצאים במצבי תנועה בעומק או בלחימה המקובלת, זאת שבה הרגלים-המשוריינים „צריכים לדעת להסתדר“ בלי טנקים.

ואז, כאשר מתקבלות ידיעות על הופעת טנקי אויב בשטח, או כאשר גדודי הרגלים-המשוריינים יוצרים את המגע עם האויב, מתברר מיד, שבלי סיוע טנקים יגדלו בהרבה קשיי הלחימה. יחידת הרגלים-המשוריינים דורשת אז לרוב

להם נועדת ההגברה — רגלים-משוריינים במסעם.

המגבירים

חימושם של הצבאות השונים יכולים להיות תותחים-ללא-רתע (כ־106 האמריקני) או תותחים נ"ט "מסורתיים", (כגון, למשל, התותח בן 17 הליטראות הבריטי המקובל, או דומיו). האיגוד הקבוע של רגלים-משוריינים וטנקים — יש בו, לפי הצעות אלו, כדי להביא לידי היכרות-הדדית יסודית יותר בין השניים; האימונים המשותפים ביניהם יביאו ליחס של אמון-הדדי ולמציאת "שפה משותפת", שהם חיוניים כל-כך בתנאי הקרב החדשים; והם יאפשרו ביצוע הכנות מנהלתיות וטכניות יסודיות ומאורגנות-מראש — עוד לפני הכניסה לקרב. כמובן, המציעים דואגים רובם לציין, כי כל הנאמר לעיל אינו נוגד את יכולת השריון להגשים את משימתו תוך איגוד מרחיק-לכת של הכוחות המשוריינים בקרב; והם טוענים, כי כונתן היחידה של הצעות אלו היא להביא לידי כך שהצירוף בין הרגלים-המשוריינים לבין יסוד הטנקים, החיוני כל כך בשבילם בכל מצבי הקרב, יבוצע בתנאים נאותים ותכליתיים ביותר.

בסיכום, ניתן לומר כי הנמקות אלו, לפיהן יש להגביר את הרגלים-המשוריינים בטנקים בעוד מועד — לקראת הקרב ולא במהלכו — כבדות-משקל הן, ולא מפליא הדבר כי מגמה זו כובשת לה מקום באותם הצבאות המתכוננים באופן תכליתי לקראת מבחני-קרבנות עתידים.

לתגברה בטנקים — ודבר זה מביא לידי פקודה (נניח — ברמה חטיבתית) לגדודי הטנקים שעליהם לתגבר מידית, נאמר בפלוגה או בשתי מחלקות טנקים, את הגדוד "X" של רגלים-משוריינים, הנמצא אי-שם בנקודה זו וזו.

המצב שתואר לעיל מביא, איפוא, בדרך הטבע, לידי "טיולי טנקים" מגדודי טנקים אל גדודי רגלים-משוריינים, ומאלה חזרה. הדבר גורם לתקלות טכניות רבות, לבזבוז ליטרים רבים-רבים של דלק (שכרגיל הנו גכס יקר בתנאי לחימה, או אף בתמרון), לחיפוש יחידות בשטח ולתנועות סרק; הוא מצריך תיאומים רבים לקליטת יחידות הטנקים במסגרת המבצעית של היחידה המתוגברת ולהחזרתם ליחידות-האם — דבר אשר הנסיונות הנ"ל מוכיחים, כי אפילו בתנאי תרגילים (וביחוד בשטחים בעלי אופי מדברי, או מדברי-למחצה) נגמר בתקלות שונות.

אין תימה, כי בכמה צבאות (מהם בינוניים ומהם קטנים) נשמעת בזמן האחרון הדעה כי מוטב גם להם להנהיג את תגבור מבנה הרגלים-המשוריינים ביסוד מסוים של טנקים שיהיה אורגני וקבוע בגדודים אלה. ההצעות המעשיות הן שונות. לפי אחדות מהן, למשל, צריך שיסוד-קבע כזה של טנקים יכלול משישה עד שמונה טנקים, אשר יאוגדו כפלוגה בת שתי מחלקות, בצירוף אמצעים נ"ט אחרים — אשר לפי